

Intakevragenlijst en gespreksplaat voor de onderbouw

Stimulerend signaleren op OBS Het Atelier in Diemen

“Als leraar ga je er vaak vanuit dat kinderen een hoop weten en kennen, maar is dat ook zo?” begint Willeke Rol, ECHA-specialist hoogbegaafd, eigenaar Bright Kids en projectbegeleider meer-en hoogbegaafdheid op OBS Het Atelier, “Het signaleren van een kleuter met een voor-sprong of achterstand wordt pas echt duidelijk met deze intakevragenlijst.” De vragenlijst is ontwikkeld door SLO, en geanalyseerd en constant verbeterd met behulp van experts, zoals Willeke. “Het is belangrijk dat kinderen gezien worden.”

Tekst: Anne-Maaike Ekkelkamp • Fotografie: Wilco van Dijen

OBS Het Atelier in Diemen maakt gebruik van de intakevragenlijst. Een verademing voor de ouders van Sven. Hij is een van de kinderen uit de kleuterklas van het Atelier, die dankzij de vragenlijst passend onderwijs krijgt. “Op zijn vorige school moesten zijn ouders vechten om extra werk voor hem. Het is een slimme kleuter die uitdagingen nodig heeft. Toen hij op het Atelier kwam, is dat dankzij de intakevragenlijst direct gesignaleerd.” In de klas is dat gelijk zichtbaar. Terwijl de rest van de klas in een kring een filmpje kijkt, zit Sven in de rekenhoek sommetjes op te lossen. Zijn juf kijkt af en toe naar hem: als hij dat graag wil, dan mag dat.

De belangrijkste waarde op het Atelier is respect voor elkaar. Willeke: “We onderhouden met zijn allen het gebouw, en zitten niet alleen in ons eigen lokaal, ook de gangen worden benut voor een optimale, rijke leeromgeving. De focus ligt hier echt op de kinderen. Zo is er op de gang ruimte om te kijken naar insecten in de natuur. Net als het gebouw is de vragenlijst niet alleen bedoeld voor kleuters. De vragenlijst is ook handig voor kinderen die later instromen, door bijvoorbeeld een verhuizing. Je geeft de leeftijd en de ontwikkeling van het kind aan. Ik vind het een prachtige indicatie en denk dat het voor alle kinderen werkt.”

Zelfredzaamheid

Dat Sven als kleuter goed is in lezen en schrijven, betekent niet dat hij alles goed kan. Tijdens het intakegesprek met zijn ouders kwam naar voren dat hij zichzelf nog niet kan aankleden. “Dat laat zien dat een vragenlijst goed is om door te nemen. We weten nu vanaf het eerste moment hoe we met hem moeten omgaan en wat we hem kunnen leren. Dat geldt ook voor knutselen. Sven kan goed nadenken, maar vindt knutselen lastig. Daar houdt hij zich minder mee bezig. Toch lukt het hem na een korte uitleg wel.”

Willeke staat achter de intakevragenlijst voor kleuters omdat ze zelfredzaamheid en het aangaan van een commitment met zichzelf de essentie van ontwikkelen vindt. Zelfredzaamheid moet worden aangeleerd: als je niet je schoenen aan kan doen, hoe kun je dan een boek uit de kast pakken? Ook de sociaal-emotionele ontwikkeling is van belang: een hoogbegaafd kind kan zich juist heel jong of heel volwassen gedragen. Het is voor ouders fijn dat ze hulp krijgen van educatie professionals en het is voor de leerkrachten fijn dat ze vanaf dag één het kind op maat kunnen begeleiden. Want het niveau verschilt per kind. “Vaak wordt er gedacht dat kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong alles zelf doen en alles zelf kunnen, maar nee, dat is onjuist. Sommige kinderen kunnen tellen tot 100, maar nog niet knippen en plakken. Het gaat om aanleren. Neem als voorbeeld het dekken van de tafel, je moet leren dat je eerste een placemat moet neerleggen en dan pas het bestek. Wie iets aangeleerd krijgt, creëert bewustwording.”

Verrijkkingsklas

Het succes van de vragenlijst merkt Willeke in de verrijkkingsklas, waarin slimme kinderen van vier verschillende scholen eens per week les krijgen op hun eigen niveau. “De kinderen merken dat zij opeens niet meer de slimste zijn en dagen elkaar uit om te leren. Dúrvan elkaar uit te dagen. Een verlegen meisje stelde zich terughoudend op, maar toen ze eenmaal voor de klas stond en haar werk presenteerde aan haar medeleerlingen, bloeide ze op.”

Het is goed dat ouders, de leerkracht én het eventuele kinderdagverblijf allemaal nadenken over de ontwikkeling van het kind vanuit hun eigen context. Zet je de uitkomsten naast elkaar dan krijg je een goed beeld van het niveau van een kind. “Hoe de ouders of de leerkracht het kind ervaren, kan gigantisch verschillen. Juist om vanaf dag één te weten wat een kind kan, is mooi. Het zorgt voor een warme overdracht.”

Rijke omgeving

Blijkt uit de intakevragenlijst dat het kind een voorsprong heeft? Dan is deze uitkomst toe te passen in de klas. SLO ontwierp een gespreksplaat met als doel inspiratie te bieden bij het ontwikkelen en geven van verrijkende kleuterlessen. Willeke: “Het is een bewustwording voor leerkrachten om op een andere manier te kijken naar de kinderen. Door het bieden van een uitdagende leeromgeving en door goede vragen te stellen, worden kinderen aangezet tot denken.” Het gaat hier om rijke speelleeromgevingen, zodat het kunnen van het kind echt gezien kan worden. Vaak kan het bestaande materiaal in de klas met een kleine aanpassing verrijkt worden.

“Het is een bewustwording voor leerkrachten om op een andere manier te kijken naar de kinderen.”

“Als je elementen die hobby’s of talenten weergeven, niet in de klas neerzet, zal een talent niet tot uiting komen. Kinderen conformeren zich aan wat er is. Zo hadden de kinderen in de kleuterklas een kiesbord, waar ‘lezen’ niet op stond. Hierdoor durfde een van de slimme leerlingen niet te lezen, want het werd niet aangeboden.” De gespreksplaat is een instrument dat docenten op deze kleine, maar zeer belangrijke dingen wijst. Het gaat om stimulerend signaleren. Dat blijkt ook op het Atelier, waar kinderen uit de kleuterklas al leren rekenen en schrijven. Daarnaast biedt de juf smartgames aan. Terwijl een aantal kinderen samen speelt, wordt al snel zichtbaar voor welk kind de

smartgame makkelijk is of toch nog een beetje moeilijk. Al hebben de kinderen veel vrijheid door de kiesborden, toch wordt voorkomen dat ze altijd hetzelfde kiezen. Naast spelen in de poppenhoek of de bouwhoek, hebben kleuters op het Atelier ook de keuze uit taal, rekenen en het spelen van cognitieve spellen. Door deze rijke leeromgeving worden de meervoudige intelligentie en de executieve vaardigheden gestimuleerd. Het gaat hier om vaardigheden, zoals plannen, verantwoordelijkheid nemen, emoties reguleren en organiseren. "Zes weken in een speelhoek is vaak niet wenselijk. Kinderen worden ook uitgedaagd om een andere speelplek te kiezen. De verschillende speelhoeken zijn uitnodigend neergezet, zodat iedereen zich welkom voelt. "Luisteren naar het kind en inleven in zijn of haar denkwereld blijft erg belangrijk. Op die manier leren zij omgaan met emoties," eindigt Willeke, "dat zie je ook bij Sven. Als iets fout ging, was hij ten einde raad, maar dat gaat al veel beter!"

SLO'er Nora Steenberg-Penterman is ECHA Specialist in Gifted Education en werkt als leerplanontwikkelaar binnen de afdeling primair onderwijs.

Nora: "SLO kreeg steeds vaker de vraag van scholen en experts om een digitale tool voor de intake van begaafde leerlingen. We kwamen tot de conclusie dat onze intakevragenlijst uit 2014 daarvoor een goede basis is. Die vragenlijst hebben we gedigitaliseerd en is te vinden op >> talentstimuleren.nl."

Intake vragenlijst

Het doel van het afnemen van de intakevragenlijst is dat alle kinderen vroegtijdig in beeld zijn, zodat onderwijs en begeleiding goed afgestemd kunnen worden op de ontwikkelingsbehoeften van het kind; en dat ouders en school vanaf het begin samen 'kijken en werken' ten gunste van het kind. De tool is evidenced based en bevat kenmerken uit het onderzoek van Mooij en Smeets, het SLO-boek *Kijk op ontwikkeling in de voorschoolse voorzieningen* en screeningslijsten van Desirée Houkema.

"Luisteren naar het kind en inleven in zijn of haar denkwereld blijft erg belangrijk."

Hoe zie jij talenten van jonge kinderen?

1) Waarnemen: Wat zien we? Elk kind heeft diverse talenten. De in naam aanwezige talenten zijn niet bij elk kind even sterk. Stimulerend signaleren is een integrale en cyclische aanpak. Stimulerend signaleren is een integrale en cyclische aanpak. Stimulerend signaleren is een integrale en cyclische aanpak.

2) Begrijpen: Wat heeft het kind nodig? Analyseer de interpretatie die verschillende groepen met zoveel mogelijk betrouwbare vooraf vast te stellen. Dit kan bijvoorbeeld de leerling volgen. De rol van de leerling is om te helpen bij het ontdekken van mogelijkheden. Door te kijken naar wat de leerling doet, kan de leerling worden ondersteund. Het is belangrijk om te kijken naar wat de leerling doet, niet alleen naar wat de leerling zegt.

3) Plannen: Wat gaan we doen? Bespreek met de kinderen wat ze willen leren en stel doelen voor de komende periode. Ga kort bespreken hoe zij het willen doen. Dit kan bijvoorbeeld door de kinderen te laten kiezen voor een activiteit. Het is belangrijk om te kijken naar wat de kinderen willen leren, niet alleen naar wat de kinderen zeggen.

4) Realiseren: Hoe gaan we het doen? Het is belangrijk om te kijken naar wat de kinderen willen leren, niet alleen naar wat de kinderen zeggen. Het is belangrijk om te kijken naar wat de kinderen willen leren, niet alleen naar wat de kinderen zeggen.

Hoe stimuleer jij talenten van jonge kinderen?

1) Waarnemen: Wat zien we? Elk kind heeft diverse talenten. De in naam aanwezige talenten zijn niet bij elk kind even sterk. Stimulerend signaleren is een integrale en cyclische aanpak. Stimulerend signaleren is een integrale en cyclische aanpak. Stimulerend signaleren is een integrale en cyclische aanpak.

2) Begrijpen: Wat heeft het kind nodig? Analyseer de interpretatie die verschillende groepen met zoveel mogelijk betrouwbare vooraf vast te stellen. Dit kan bijvoorbeeld de leerling volgen. De rol van de leerling is om te helpen bij het ontdekken van mogelijkheden. Door te kijken naar wat de leerling doet, kan de leerling worden ondersteund. Het is belangrijk om te kijken naar wat de leerling doet, niet alleen naar wat de leerling zegt.

3) Plannen: Wat gaan we doen? Bespreek met de kinderen wat ze willen leren en stel doelen voor de komende periode. Ga kort bespreken hoe zij het willen doen. Dit kan bijvoorbeeld door de kinderen te laten kiezen voor een activiteit. Het is belangrijk om te kijken naar wat de kinderen willen leren, niet alleen naar wat de kinderen zeggen.

4) Realiseren: Hoe gaan we het doen? Het is belangrijk om te kijken naar wat de kinderen willen leren, niet alleen naar wat de kinderen zeggen. Het is belangrijk om te kijken naar wat de kinderen willen leren, niet alleen naar wat de kinderen zeggen.

Hoe ga je aan de slag met de talenten van jonge kinderen?

1) Waarnemen: Wat zien we? Elk kind heeft diverse talenten. De in naam aanwezige talenten zijn niet bij elk kind even sterk. Stimulerend signaleren is een integrale en cyclische aanpak. Stimulerend signaleren is een integrale en cyclische aanpak. Stimulerend signaleren is een integrale en cyclische aanpak.

2) Begrijpen: Wat heeft het kind nodig? Analyseer de interpretatie die verschillende groepen met zoveel mogelijk betrouwbare vooraf vast te stellen. Dit kan bijvoorbeeld de leerling volgen. De rol van de leerling is om te helpen bij het ontdekken van mogelijkheden. Door te kijken naar wat de leerling doet, kan de leerling worden ondersteund. Het is belangrijk om te kijken naar wat de leerling doet, niet alleen naar wat de leerling zegt.

3) Plannen: Wat gaan we doen? Bespreek met de kinderen wat ze willen leren en stel doelen voor de komende periode. Ga kort bespreken hoe zij het willen doen. Dit kan bijvoorbeeld door de kinderen te laten kiezen voor een activiteit. Het is belangrijk om te kijken naar wat de kinderen willen leren, niet alleen naar wat de kinderen zeggen.

4) Realiseren: Hoe gaan we het doen? Het is belangrijk om te kijken naar wat de kinderen willen leren, niet alleen naar wat de kinderen zeggen. Het is belangrijk om te kijken naar wat de kinderen willen leren, niet alleen naar wat de kinderen zeggen.